

FÆLLES SPROG III

ERFARINGSOPSAMLING EFTER PILOTFASEN

MEDCOM OG KL

Indhold

Indledning.....	1
FSIII Produkter	2
FSIII Metoden	5
FSIII Undervisning.....	12
FSIII Lokale Organisatoriske Beslutninger (LOB'er)	14

Bilag I – FSIII Produkter

Bilag II – Lokale Organisatoriske Beslutninger (LOB'er)

Indledning

I dette dokument kan du læse om de erfaringer, samt de anbefalinger FSIII projektet har samlet i pilotfasen og kan dele til gavn for din kommune i jeres lokale implementeringsarbejde.

Flere kommuner - Aarhus, Sønderborg, Fredericia, Ærø og delvist København - har ageret pilotkommuner for FSIII. Kommunerne har derfor længe været i gang med planlægning og implementering af den nye dokumentationsmetode – og har gjort sig mange erfaringer. Disse erfaringer indgår sammen med tilbagevendende spørgsmål og overvejelser fra andre kommuner i opsamlingen.

I pilotfasen har der været fokus på at opsamle erfaringer på følgende områder:

1. **FSIII Produkter** (materialer/redskaber) – hvad er erfaringerne med de centrale FSIII produkter på www.fs3.nu?
2. **FSIII Metoden** – hvilke metoderelaterede udfordringer og spørgsmål er blevet synlige/opstået i løbet af pilotimplementeringen?
3. **FSIII Undervisning** – hvad er erfaringen, og hvilke anbefalinger kan man udlede af dette?
4. **FSIII Lokale Organisatoriske Beslutninger (LOB'er)** – hvilke lokale organisatoriske beslutninger har man skullet træffe, hvilke af disse har krævet ekstra opmærksomhed, og hvad kan man udlede og anbefale af dette?

Erfaringsopsamlingen efter pilotfasen er udarbejdet af MedCom i samarbejde med KL.

FSIII Produkter

Som led i projektet er der udarbejdet en række produkter, som kan støtte kommunerne i implementeringen af FSIII. Langt størstedelen af disse produkter er tilgængelige på www.fs3.nu, som således kan betragtes som FSIII-projektets vidensbank. Produkterne består bl.a. af:

- Dokumenter, der kan støtte kommunerne i implementeringsprocessen
- Dokumenter med beskrivelser af FSIII klassifikationer
- Dokumenter om FSIII metoden
- E-læringsvideoer, der er projektets tilbud ift. undervisning, samt kan understøtte metodeforståelsen
- Sparringsfora for projektledere og FSIII-instruktører

Kommunerne har i løbet af mobiliserings- og implementeringsfasen gjort sig en række erfaringer omkring anvendelsen af produkterne på fs3.nu – et website, som beskrives som et uundværligt redskab, som med fordel kan videreformidles til læringsteams med fokus på hvilke dele, der giver mest mening at dykke ned i. I nedenstående tabel opsummeres kommunernes erfaringer med *udvalgte* FSIII-produkter relateret til implementering og metodeforståelse. Der foretages – på baggrund af kommunernes erfaringer – opdateringer af flere af disse produkter, hvilket ligeledes vil fremgå af tabellen.

Det bemærkes, at tabellen ikke er fuldstændig, idet www.fs3.nu rummer flere produkter end angivet i tabellen nedenfor. Produkterne, som står angivet i tabellen, er de produkter, som har været i fokus i pilotopsamlingen. For komplet liste over FSIII produkter, henvises til bilag I, hvor de enkelte produkter er beskrevet.

Produkt	Erfaring	Tiltag
'FSIII Implementeringsguide' 'FSIII Implementeringstjekliste'	Gode støtteredskaber - både i forbindelse med planlægning og opfølgning. Der er behov for tilretninger i dokumenterne, bl.a. hvad angår listen over lokale organisatoriske beslutninger (LOB'er), som flere kommunerne har fundet nødvendig at supplere, se i øvrigt kommende afsnit om FSIII LOB'er. I 'FSIII implementeringsguide' omtales produkter, som ikke er udarbejdet, ex. navigationssedler og pixibøger. Det er erfaret, at flere af disse ikke er udarbejdet i pilotperioden. Det er desuden blevet klart, at de ikke kan udarbejdes til generelt brug pga. kommunale forskelle.	Planlagt opdatering den 30. juni 2017.
'Introduktion til Fælles Sprog III Dokumentationsmetoden'	Et centralt dokument i metodeforståelsen. Flere kommuner har udarbejdet materiale målrettet lokal kontekst.	Planlagt opdatering den 30. juni 2017.

Produkt	Erfaring	Tiltag
'FSIII Beskrivelse af helbredstilstande'	Beskrivelser opleves ikke som udtømmende, hvorfor flere kommuner har suppleret materialet lokalt.	Opdateres ikke centralt. Kommunerne opfordres til at dele eventuelle supplerende materialer på FSIII Forum til inspiration for andre.
'FSIII Beskrivelse af funktionsevnetilstande'	Erfaringen er, at det har fungeret med den beskrivelse, som klassifikationen giver. Uddannelseskonsulenter har herudover udviklet en 'Guide til scoring af funktionsniveauer', som udleveres til FSIII instruktøruddannelsen til lokal inspiration. Guiden erfares at være et godt redskab.	Ingen opdateringer.
'FSIII begreber'	Begrænset erfaring. Der efterlyses supplerende forklaringer og eksempler – specielt hvad angår de 'generelle oplysninger', se i øvrigt kommende afsnit om FSIII Metoden.	Planlagt opdatering den 30. juni 2017. For opdatering af begreber og begrebsdiagrammer på www.socialebegreber.dk inddrages Socialstyrelsen.
'FSIII Mapning fra servicelov til funktionsevnetilstande' og 'FSIII Mapning fra hjemmesygeplejeindsatser til helbredstilstande'	Mapningslisterne er ikke udtømmende, hvorfor kommunerne har anvendt muligheden for at udfolde hele indsatskataloget.	Ved behov for yderligere mapninger rettes henvendelse til FSIII Governance med ønske om behandling af behovet.
E-læringsmateriale	Hypigt anvendt materiale. Dokumenterne 'Introduktion til FSIII e-læringsmaterialer' og 'E-læring – supplerende' fremhæves som gode hjælperedskaber i forbindelse med brug af e-læringsvideoerne. Materialerne er tilgængelige her: http://fs3.nu/videoer . 'E-læring – supplerende' uddeles til FSIII instruktøruddannelsen og er tilgængelig på FSIII Forum; kræver login. Det bemærkes, at plejehjem/-centre og træning/terapeuter har svært ved at finde sig selv i e-læringsmaterialet. Der er behov for fejl- og tilretning af e-læringsvideoerne.	E-læringsvideoer fejl- og tilrettes i september 2017. Der suppleres med 2 nye videoer der specielt har sigte på plejecentre og træning/terapeuter Som følge heraf opdateres også 'E-læring – supplerende'

Produkt	Erfaring	Tiltag
Sparringsfora	Aktiviteten i de to fora, projektlederforum og instruktørforum, er vekslende. Der er ønske om, at de to fora slås sammen.	De to fora er sammenlagt 1. juni 2017, så der fremover er ét fælles forum => FSIII Forum.

FSIII Metoden

Under udviklingsarbejdet med FSIII metoden, har der været en løbende dialog med kommuner og eksperter om opbygning, anvendelse af metoden, klassifikationer mm. Denne dialog er fortsat – også med pilotkommunerne - under deres store arbejde med at afprøve metoden i praksis.

Afsnittet her udgør erfaringerne med FSIII metoden fra pilotkommunerne og andre kommuner.

Nogle emner er afklaret, mens andre emner, der evt. vil medføre behov for at ændre metoden, vil blive behandlet, når metoden er velafprøvet i landets kommuner og kan revideres jf. projektets plan for governance.

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
1	Henvendelse/Henvisning fra	Der er flere ønsker om yderligere valgmuligheder, fx privathospitaler, ambulatorier, fysioterapeut og ergoterapeut.	<p>På kort sigt forenkles teksten til "sygehus – medicinsk" og "sygehus – kirurgisk" således at det er tydeligt, at både sengeafdelinger og ambulatorier er indeholdt.</p> <p>Ønske om yderligere valgmuligheder kan leveres til håndtering i FSIII-projektets governance-struktur.</p>
2	Generelle oplysninger: "Mestring", "Motivation" og "Ressourcer"	Oplysningerne anvendes, men personalet har svært ved at skelne mellem begreberne. I nogle kommuner anvendes andre definitioner ift. mestring, hvilket har skabt forvirring.	<p>I FSIII anvendes definitionen på disse begreber, som den findes hos Socialstyrelsen på www.socialebegreber.dk. Det er denne definition, der kan læses i oversigten "FSIII begreber" og gengivet i "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden", bilag 2.</p> <p>Hvis kommunen hidtil har anvendt anden definition, er det vigtigt, at få informeret</p>

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
			<p>medarbejderne om forskellene for at undgå forvirring.</p> <p>Planlagt opdatering af begrebslisten den 30. juni 2017.</p>
3	<p>Generelle oplysninger:</p> <p>"Vaner" – er tiltænkt de oplysninger, der i dag fx indgår som en del af døgnrytmeplaner.</p> <p>En overvejelse har været, om emnet skal indgå i "Livshistorier" og ikke være et selvstændigt punkt i de generelle oplysninger.</p>	<p>"Vaner" anvendes og giver god mening for personalet. Ved at lade emnet indgå i en lang livshistorie, mister man muligheden for at få det hurtige overblik i hverdagen.</p> <p>Et EOJ-system har valgt, at "vaner" vises sammen med "mestring, ressourcer og behov" som en del af den daglige besøgsplan/køreliste.</p>	Ingen tiltag.
4	<p>Generelle oplysninger:</p> <p>"Helbredsoplysninger"</p> <p>Hvordan bruges punktet, fungerer det?</p>	<p>Giver god mening, bliver stadig afprøvet og bevares i nuværende form.</p> <p>Hvis der anvendes diagnoser, anvendes punktet til fx allergier, sanseproblemer og helbredsoplysninger, der ikke har en lægestillet diagnose.</p> <p>Hvis der ikke anvendes diagnoser anvendes dette til alle helbredsoplysninger jf. lokalt aftalte arbejdsgange.</p>	<p>Dokumentation af potentielle tilstande under helbredsoplysninger vækker bekymring, idet det er uafklaret, om der er mulighed for genanvendelse af data.</p> <p>Ingen tiltag.</p>
5	<p>Struktureret opfølgning</p> <p>Struktureret opfølgning skal ifølge FSIII foretages både planlagt af myndighedsområdet og løbende af</p>	<p>Pilotkommunerne har anvendt den strukturerede opfølgning forskelligt.</p> <p>Pilotkommunerne mener, at de 4 udfald skal hænge sammen med datoen for myndigheds</p>	<p>Planlagt opdatering af delproces "Opfølgning" i "Introduktion til Fælles Sprog III Dokumentationsmetoden" den 30. juni 2017.</p>

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
	<p>leverandøren i forbindelse med levering af indsats. Leverandøren kan tillige vælge af fastsætte en planlagt opfølgingsdato (jf. s. 43 i "Introduktion til Fælles Sprog III Dokumentationsmetoden")</p> <p>Resultatet af begge opfølgninger har de 4 udfaldsmuligheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afsluttes • Fortsættes • Ændres indenfor rammen • Revisitation <p>Struktureret opfølgning efter hver udført indsats skulle medføre en lettelse i arbejdsgangen for frontmedarbejderen, idet den bl.a. kan erstatte besøgsregistrering.</p> <p>Kommunen kan vælge, at leverandøren leverer data til grundlaget for den planlagte myndighedsopfølgning (LOB) og kan ligeledes vælge at uddelegere ansvaret for den planlagte myndighedsopfølgning helt til leverandøren (LOB).</p>	<p>og leverandørområdernes planlagte opfølgning.</p>	
6	<p>Forventet tilstand opnået = afslutning</p> <p>Er der behov for tydeligere forklaring?</p>	<p>Ifølge processen "Planlagt opfølgning", afsluttes en indsats, hvis indsatsmål eller forventet tilstand er opnået. (s.44 i "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden, Version 1.15 10. oktober 2016")</p>	<p>Opnåelse af en forventet tilstand kan altså være "et skridt på vejen", med behov for at definere en ny forventet tilstand for borgeren og fortsætte med en indsats.</p> <p>Betydning af "afsluttes" tydeliggøres i planlagt opdatering af "Introduktion til</p>

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
		<p>Denne formulering kan give anledning til forvirring.</p> <p>I nogle tilfælde vil en opnået forventet tilstand lede til, at man vil arbejde hen mod en ny forventet tilstand.</p> <p>Fx kan 1. funktionsevnetilstand være niveau 4 og forventet tilstand niveau 3.</p> <p>Når forventet tilstand er opnået, kan det vise sig, at borgerens situation nu er således, at man arbejder hen imod en ny forventet tilstand fx på niveau 2.</p>	<p>Fælles Sprog III dokumentationsmetoden" den 30. juni 2017.</p>
7	<p>Funktionsevnetilstande</p> <p>FSIII ICF-subset af "Kroppens funktioner": Fødeindtagelse, orienteringsevne, energi og handlekraft, hukommelse, følelsesfunktioner, overordnede kognitive funktioner, udholdenhed, muskelstyrke.</p>	<p><i>"Borgers vurdering Som en væsentlig del af udredningen dokumenteres også borgerens egne tilkendegivelser ift. 'udførelse' og 'betydningen heraf.'" (s. 34 i "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden, Version 1.15, 10. oktober 2016").</i></p> <p>Kommunerne oplever, at det er en udfordring at inddrage borgerens egen vurdering, fx i de tilfælde, hvor man ikke er i kontakt med borgeren på udfyldelsestidspunktet.</p> <p>Dette gælder dog generelt i forhold til muskelstyrke og udholdenhed, som kommunerne ønsker undtaget for dokumentation af borgerens egen vurdering, ligesom det gælder for "mentale tilstande".</p>	<p>Planlagt opdatering af "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden" den 30. juni 2017.</p>

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
		Kommunerne oplever, at det generelt giver rigtig god mening at inddrage borgeren, og at det er vigtigt at bevare dette fokus.	
8	Årsag til tilstand	I FSIII-metoden er der altid kun 1 årsag pr. tilstand. Der er et ønske om at kunne knytte flere årsager til en tilstand.	Der ændres ikke for nuværende. Pga. af de igangværende kompatibilitetsvurderinger. Emnet overlades til håndtering i governancestruktur.
9	Tilstand Hvordan bevares overblik og gode arbejdsgange ved tilstandsudredning?	Nogle kommuner fortæller, at det er en udfordring at bevare overblikket, hvis en borger har mange tilstande. Det er desuden omstændeligt at udfylde alle felterne i de tilstande der udredes. Nogle har erfaret, at det har givet anledning til mange gentagelser i indtastningerne. På baggrund af dette arbejder nogle kommuner nu sådan, at tilstandsudredningen kan ske på grupperinger af tilstande, hvilket er en hjælp både ift. indtastningsarbejdet og overblikket.	Det er vigtigt at sikre, at EOJ-systemet tilbyder funktionalitet, der muliggør gruppering af tilstande og dermed minimering af genindtastninger.
10	Aktuelle og potentielle problemer – SUL Hvordan håndteres dette i FSIII uden at blive uoverskueligt? Potentielle problemer omtales i "Vejledning om sygeplejefaglige	Det er en udfordring at overskue, hvis en borger har mange både aktuelle og potentielle problemer: hvor skal man som medarbejder holde sit fokus? Et potentielt problem skal altid fremgå, men hvis et potentielt problem dokumenteres som en tilstand, er erfaringen, at borgerens overbliksbillede bliver svært at overskue.	Det er vigtigt at sikre, at EOJ-systemet understøtter retskravene til den sygeplejefaglige dokumentation. Dvs. at det dokumenteres, at der – inden for de 12 sygeplejefaglige problemområder - er taget stilling til, om borgeren i. ikke har et problem

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
	<p>optegnelser VEJ nr 9019 af 15/01/2013 (Gældende)".</p> <p>Potentielle problemer er nævnt i afsnittet om sundhedslovsområdet s. 12 i "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden", Version 1.15, 10., 10. oktober 2016, hvor det beskrives, at <i>"hjemmesygeplejen skal udrede og dokumentere, hvorvidt der er potentielle og/eller aktuelle tilstande inden for samtlige 12 sygeplejefaglige problemområder"</i>.</p> <p>Med 44 helbredstilstande, kan det blive en omfattende udredning for hver enkelt borger.</p>	<p>Eksempelvis vil en borger der lider af diabetes, kunne argumenteres at have et potentielt helbredsproblem "Problemer med diabetisk sår" og "Andre problemer med hud og slimhinder".</p>	<p>ii. har et potentielt problem</p> <p>iii. har et aktuelt problem.</p> <p>Såfremt borgeren har et aktuelt problem, skal relevante helbredstilstande udredes.</p> <p>Det er vigtigt, at data kan udveksles i indlæggelsesrapporten.</p>
11	<p>Sygeplejeindsatserne "Smertevurdering" og "Vurdering af søvnmønster"</p> <p>I indsatserne er der en "Smertevurdering" og "Vurdering af søvnmønster".</p> <p>Overvejelserne er, hvorfor der er en vurderingsindsats på disse to tilstande, men ikke på andre; kunne vurdering være relevant i andre sammenhænge også? Og, for at begrænse antallet af indsatser i stedet for at øge dem, giver det så mening, at erstatte disse to med en fælles indsats?</p>	<p>Det foreslås at erstatte indsatserne med én indsats: "Vurdering", til fx søvn, smerter, sår. Tilstanden, som indsatsen "Vurdering" er relateret til, vil definere hvilken vurdering, der er tale om.</p>	<p>Planlagt opdatering af "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden", "FSIII Fælleskommunalt indsatskatalog (Sundhedslov)", "FSIII mapning fra helbredstilstande til hjemmesygeplejeindsatser" (og omvendt), "FSIII Oversigt over helbredstilstande og indsatser" og opdatering af HealthTerm.</p>

Nummer	Emne	Erfaring	Tiltag
12	Helbredstilstande: Antal sårtilstande under hud og slimhinder	Her er på nuværende tidspunkt 8 sårtilstande. Er der behov for alle 8, fx for at kunne trække ledelsesinformation, eller kan man samle dem i én, der fx kunne hedde "Problemer med sår"?	Da der er behov for at differentiere, når der trækkes statistik, bibeholdes de nævnte 8 helbredstilstande. En evt. ændring kræver større erfaring på området end der foreligger på nuværende tidspunkt.
13	Palliativ pleje/ terminal pleje Der er fra én kommune modtaget forslag om oprettelse af en ny tilstand "Livstruende sygdom" og en ny indsats "Palliativ pleje". Med FSIII er tilstande omdrejningspunktet, og til en terminal borger vil der være flere tilstande evt. med samme årsag "Terminal".	Der er afprøvet forskellige modeller. En mulighed er at lave en "palliativ pakke". Der er behov for en indsats "Personlig pleje" på SUL-området, denne vil også kunne anvendes til at tydeliggøre det palliative område.	Der tilføjes en indsats "Personlig pleje". Dette opdateres i "Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden", "FSIII Fælleskommunalt indsatskatalog (Sundhedslov)", "FSIII mapning fra helbredstilstande til hjemmesygeplejeindsatser" (og omvendt), "FSIII Oversigt over helbredstilstande og indsatser" og opdatering af HealthTerm.
14	Diabetes – hvilken helbredstilstand?	Mange har været i tvivl om, under hvilken helbredstilstand diabetes behandles.	Iflg. Sundhedsstyrelsens "Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser" er diabetes knyttet til problemområdet ernæring, dvs. FSIII helbredstilstanden "Problemer med fødeindtag", med en præcisering ex. "ustabilt BS" med årsagen diabetes. Blodsuktermåling registreres under indsatsen "Undersøgelser og måling af værdier".

FSIII Undervisning

Erfaringerne fra pilotkommunernes undervisning og oplæring kan opsummeres i 10 anbefalinger.

Fælles for alle anbefalinger er vigtigheden af, at ansvaret for undervisningen skal være lokalt forankret hos nærmeste leder.

Undervisningen skal desuden gennemføres så tæt på det tidspunkt, hvor den nye metode tages i brug, som muligt; og erfaringen siger, at såfremt der ikke afsættes tydelig tid til, at den enkelte medarbejder kan deltage i undervisningen og øve sig i hverdagen, med mulighed for at få støtte fra en ambassadør¹, kan man ikke forvente det fulde udbytte af undervisningen og oplæringen.

Alle kommuner har haft stor gavn af de forskellige matrixer, der ligger på "FSIII Forum" på fs3.nu, som kommunerne har adgang til via medarbejdere, der er projektleder eller har været på instruktøruddannelsen. Matrixerne anvendes fx som udgangspunkt for undervisningsplanlægningen til at få det helt nødvendige overblik over arbejdsgange og rettigheder ift. faggrupper. Dokumentet 'E-læring supplerende', som også findes på FSIII Forum, vejleder om modulernes varighed og hvilket indhold hvert modul adresserer, og indeholder projektets anbefalinger til hvilke moduler medarbejderen som minimum skal se, hvis kommunen vælger, at e-læring er hovedlæringsformen.

---

¹ "ambassadører" dækker over frontmedarbejdere med særligt kendskab til EOJ-system.

Har mange forskellige betegnelser alt efter kommune, fx superbruger, dokumentationsansvarlig, dokumentationsnøgleperson.

10 anbefalinger til undervisning

1. Lokal forankring af ansvar og kompetencer er essentielt. Kan fx være et lokalt "3-benet læringsteam" med ledelsesmæssige kompetencer, faglig viden og kendskab til EOJ-systemet.
2. Differentieret undervisning af medarbejderne ud fra funktion / opgaver.
3. Differentieret materiale til medarbejderne ud fra funktion / opgaver. Kun det absolut nødvendige materiale, for at medarbejderen kan udføre sit arbejde, skal udleveres. Medarbejderen vil altid have mulighed for at opsøge mere viden, hvis der opstår ønske om dette senere.
4. Ambassadører tæt på frontpersonalet, opsøgende og proaktive i kontakten med kollegaerne.
5. Konkret tid allokeret til ambassadørens støtte/ oplæring af kollegaer.
6. Hurtig og tæt opfølgning for at sikre, at FSIII metoden og tilknyttede arbejdsgange anvendes korrekt. Tilbage melding via lokal leder, der – i samarbejde med sin ambassadør - har ansvar for opfølgning, hvis der er behov for ændringer i praksis.
7. Cases ud fra den lokale kontekst giver mening: Fasthold undervisningen hverdagsnær.
8. Ved anvendelse af e-læring: Afsæt tid til at se e-læringen sammen i små grupper, afslut med diskussion ud fra egen praksis.
9. Italesæt, at det er helt ok og naturligt, at der vil være tider med frustrationer, når gammelt skal aflæres og nyt tages i brug. Kom gerne med eksempler fra tidligere ændringer, der - efter frustrationer - er resulteret i ny god praksis, som alle ser som gavnlig.
10. Start med en kort metodeintroduktion som udgangspunkt, og lad herefter undervisningen og oplæringen være et "ping pong" mellem metode/arbejdsgange/system. På denne måde kan medarbejderne relatere FSIII metoden til egen daglig praksis.

FSIII Lokale Organisatoriske Beslutninger (LOB'er)

Oversigten over lokale organisatoriske beslutninger har fungeret som konkret værktøj i implementeringsguiden til projektlederen til at håndtere de processer og beslutninger, der er nødvendige i planlægningen af implementering af FSIII i de enkelte kommuner. Nogle punkter har vist sig med fordel at kunne slås sammen, samtidig er der emner, der har manglet. Ud fra kommunernes erfaringer er listen af LOB'er blevet revideret. I den reviderede liste er de lokale organisatoriske beslutninger samlet emnemæssigt for at gøre oversigten lettere tilgængelig. Den opdaterede LOB-liste findes i bilag II.

De LOB'er, som især har krævet opmærksomhed, er oplistet nedenfor, samt de erfaringer og anbefalinger, som er vigtige at give videre:

LOB	Erfaring	Opfølgning og eventuelle anbefalinger
Indsatskataloger (Herunder klippekort)	Afklaringen af, hvordan SEL og SUL indsatskataloger skal anvendes efter FSIII klassifikationen, og om der skal anvendes niveau 3 indsatser mv., tager lang tid. Hvordan nuværende indsatskatalog mappes til FSIII indsatskatalog kræver afklaring hos EOJ-leverandøren. Nogle kommuner har valgt at Klippekort-ydelser håndteres som "øvrige ydelser".	<ul style="list-style-type: none"> • Afsæt god tid til opgaven. • Brug FSIII beskrivelser af SUL og SEL indsatskatalogerne (tilgængelige på www.fs3.nu). • Afklar i samarbejde med EOJ-leverandør, hvad der kræves for at kunne mappe nuværende indsatskatalog til FSIII indsatskatalog. • Overvej hvorvidt og hvilke økonomiske konsekvenser nye indsatskataloger kan have – matcher den visiterede indsats samme tidsramme som tidligere? • Anvend eventuelt skrivebordsvisitation efter FSIII-metoden på et antal udvalgte borgere, da dette kan give et retningsbillede for konsekvenser i tidsudmåling (og dermed økonomi) • Økonomiske overvejelser er tilføjet til den reviderede LOB oversigt. • En fremadrettet løsning til håndtering af klippekort ydelser kunne være at der oprettes en 0 ydelse under SEL indsatskataloget. Emnet overleveres til håndtering i FSIII governance.
Pakker	Mange kommuner, som anvender pakker, har ønsket fortsat at anvende pakker efter overgang til FSIII. Nogle kommuner har valgt at opfatte indsatserne på niveau 2 som "pakke-niveau". Nogle kommuner har fravalgt at anvende pakker pga. udfordringer i forhold til opsætning efter FSIII. Det tager lang tid at sammensætte nye pakker pga.	<ul style="list-style-type: none"> • Mange kommuner som i dag anvender pakker vil kunne mappe disse til niveau 2 indsatser. • Hvis kommunen ønsker mere detaljerede pakker, kan kommunen vælge at udspecificere niveau 2-indsatser i et niveau 3. Gør kommunen dette, skal hver enkelt indsats stadig kunne mappes til en niveau 2 indsats • Økonomiske overvejelser er tilføjet til den reviderede LOB-liste.

LOB	Erfaring	Opfølgning og eventuelle anbefalinger
	<p>ny mapningsstruktur og de økonomiske konsekvenser.</p> <p>Fordele og ulemper ved at anvende pakker i FSIII er ikke endeligt afklaret. Flere kommuner, der oprindeligt ønskede at anvende pakker, er endt med at fravælge dette.</p> <p>Fakta omkring anvendelse af pakker: Pakker i FSIII defineres som en samling af niveau 2 indsatser, som kan komme fra et eller flere paragrafområder (paragraffen udgør niveau 1). For at kunne levere data til Danmarks Statistik og tværkommunal statistik, skal kommunen estimere fordelingen mellem personlig pleje og praktisk hjælp for hhv. SEL § 83 og SEL § 83 a. Pakken er en ramme, og fordelingen af indsatserne i en pakke vil altid være et estimat, ud fra de eventuelle målinger eller erfaringer kommunen har indhentet.</p>	
Diagnoser	<p>Generelt er der et stort ønske om at anvende diagnoser. Nogle kommuner har valgt at arbejde med diagnoser, andre er afventende pga. de udfordringer, der er med at sikre alle stillede diagnoser og opfølgningen på disse.</p>	<ul style="list-style-type: none"> I KL arbejdes der kontinuerligt på at få etableret en løsning, således at kommunerne på sigt vil kunne anvende diagnoser som er stillet og vedligeholdt af aktører uden for kommunen. For nuværende ses der på muligheden for at kunne trække på de diagnoser, der er tilgængelige på Sundhed.dk
Arbejdsgange og rettigheder	<p>Der kræves mange overvejelser i forhold til, hvordan rettigheder og arbejdsgange skal være for opdatering af tilstande. I mange kommuner er der en stor ændring af tidligere arbejdsgange. Hvem må opdatere tilstande og hvornår, og hvordan sikres, at opfølgningen sker på tværs af myndighed og udfører.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Afsæt god tid til opgaven. Brug evt. matrix udarbejdet af Københavns kommune til at systematisere opgaven (tilgængelig i FSIII Forum på fs3.nu, kræver login).

LOB	Erfaring	Opfølgning og eventuelle anbefalinger
<p>Visitation på plejecentre og rehabiliteringsophold.</p>	<p>Nogle kommuner har været i tvivl om, hvorvidt der skal visiteres og tildeles indsatser for borgere på plejecentre og midlertidigt ophold.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lovgivningsmæssigt er disse borgere sidestillet med borgere i et privat hjem, og der er derfor ikke forskel i sagsbehandlingen. Borgeren skal altså udredes ift. tilstande og tildeles indsatser uanset bopæl/opholdssted. • Der er ikke lovkrav om, at det er en central myndighedsenhed, der visiterer på plejehjem/centre. Det kan varetages lokalt.
<p>Håndtering af dokumentation af træningsområdet § 140 (SUL) og andre tilstødende områder.</p>	<p>Kommunerne har gjort sig mange overvejelser om træning efter § 140 (SUL), og det er et meget stort ønske, at området hurtigst muligt inddrages i FSIII. Flere kommuner har besluttet lokalt, at inddrage området allerede nu. På samme måde arbejder flere kommuner på at inddrage andre områder, fx det sociale område.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Den oprindelige plan, om at starte udviklingsarbejdet med håndtering af træning efter § 140 (SUL) i FSIII, fremrykkes fra 2018, og påbegyndes efter sommerferien 2017. Man vil i dette udviklingsarbejde se på hele træningsområdet. • I forhold til dokumentation på socialområdet har KL igangsat projektet "Fælles Faglige Begreber", her er projektets afklaringsfase afviklet. Arbejdet sker i tæt samarbejde med FSIII.

Bilag I FSIII Produkter

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
FSIII Implementering				
FSIII Implementeringsguide, pilot	Denne guide er en hjælp til implementeringen af FSIII og kan anvendes af kommunens FSIII projektleder(e) som en støtte til projektledelsen i det samlede implementeringsforløb. Guiden er alene en guide til implementering af FSIII-metoden og forholder sig således ikke til den systemtekniske implementering af en FSIII-kompatibel EOJ-version. Guiden er målrettet pilotkommunerne, men er tilgængelig for de øvrige kommuners FSIII projektledere.	1.1	16-06-16	30-06-17 Opdateringen munder i praksis ud i et nyt dokument, hvor "pilot" udgår af navnet.
FSIII implementeringstjekliste, pilot	Et Excel-ark, hvor aktiviteterne beskrevet i denne guide er omsat til tjeklister, som kan bruges som styringsværktøj og give overblik i implementeringsprocessen. Der er tæt sammenhæng mellem denne guide og implementeringstjeklisten, idet guidens struktur er afspejlet i tjeklisten.	1.05	18-04-17	30-06-17 Opdateringen munder i praksis ud i et nyt dokument, hvor "pilot" udgår af navnet.
Kommunalt værktøj til estimering af gevinster og omkostninger ved implementering af FSIII	Et værktøj som kommunen kan anvende til at estimere omkostninger og effektiviseringspotentiale ved implementering af FSIII; (med opdateringen 23/3 17 er post omhandlende konvertering af data indarbejdet).	1.1	23-03-17	Ingen forventede opdateringer
FSIII Estimeringer af gevinster og omkostninger ved implementeringen af FSIII	En beskrivelse af hvordan de ønskede effekter med FSIII skal opnås.	1.2	01-04-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Projektets tidsplan	Illustration af projektets tidsplan	2.0	01-03-17	Opdateres løbende

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
FSIII Implementeringsbølgeplan	Oversigt over hvilken implementeringsbølge de enkelte kommuner befinder sig i.	2.0	01-03-17	Ingen forventede opdateringer
Tidsplan FSIII implementeringsaktiviteter	Oversigt over implementeringsaktiviteter	1.1	01-03-17	Løbende
Procedure for ansøgning om udsættelse af FSIII implementering grundet udbud		1.0	01-02-17	Ingen forventede opdateringer
FSIII Uddannelse af lokale kommunale FSIII instruktører	Beskrivelse af den uddannelse, som finansieres af FSIII-projektet.	1.0	30-06-16	Ingen forventede opdateringer
Tidsplan for instruktøruddannelse	Oversigt over, hvornår de forskellige instruktørkurser finder sted.	1.01	09-09-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Metoden				
FSIII Introduktion til Fælles Sprog III dokumentationsmetoden	Dette dokument er todelt. Den første del består af kapitlerne 'Baggrund', 'FSIII', 'Generisk procesmodel', 'Tilstande' og 'Strukturering og klassificering' og giver overblik og en overordnet introduktion til metoden Fælles Sprog III. Første del henvender sig bl.a. til de, der skal videreformidle FSIII. Den anden del er en gennemgang af FSIII metoden. Her gennemgås alle delprocesserne – kan bl.a. anvendes som et supplement til FSIII e-læringen – og henvender sig til de, der skal anvende FSIII i praksis.	1.15	10-10-16	30-06-17

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
FSIII Oversigt over funktionsevnetilstande og indsatser (Servicelov)	'Det hurtige overblik'	1.11	19-04-16	Løbende
FSIII Oversigt over helbredstilstande og indsatser (Sundhedslov)	'Det hurtige overblik'	1.14	06-10-16	Løbende. Opdateres første gang 30-06-17. Træder i kraft ved opdatering af HealthTerm Q3 2017
FSIII evalueringskriterier	Dokumentet indeholder en beskrivelse af de evalueringskriterier, som skal anvendes til at vurdere, om en it-løsning er FSIII kompatibel, dvs. kan understøtte en kommunes arbejde med FSIII og opnå de forventede gevinster med FSIII.	1.31	21-10-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Kompatibilitetsvurderingsproces	Dokumentet beskriver den proces, som en IT-leverandør kan anmode om, for at et IT-system kan blive vurderet FSIII kompatibelt.	1.12	26-03-17	Tilføjelse medio juni 2017
Testprotokol for FSIII evalueringskriterier	Beskriver de steps, som EOJ-leverandøren under kompatibilitetsvurderingen skal vise at pågældende it-løsning kan leve op til, for at EOJ-systemet kan få vurderingen 'FSIII kompatibelt'.	1.05	26-03-17	Afhænger af de erfaringer der høstes
FSIII begreber	Indeholder uddybende beskrivelser af de begreber, der anvendes i FSIII.	1.1	22-02-16	30-06-17

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
FSIII begrebsdiagrammer	Begrebsdiagrammer hentet fra http://www.socialebegreber.dk/begrebsarbejde/begrebsdatabasen/find_begreb	1.1	18-01-16	30-06-17
FSIII Klassifikationer				
FSIII Beskrivelse af funktionsevnetilstande (Servicelov)	En beskrivelse af de 30 funktionsevnetilstande inden for servicelovsområdet. Tilstandene er inddelt i 5 områder, som skal hjælpe medarbejderne med at navigere mellem tilstandene.	1.31	01-11-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Beskrivelse af helbredstilstande (Sundhedslov)	En beskrivelse af helbredstilstande.	1.11	12-04-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Fælleskommunalt indsatskatalog (Servicelov)	Indeholder det fælleskommunale indsatskatalog på servicelovsområdet, som kommunerne skal implementere i forbindelse med implementeringen af FSIII. Afsnit om pakker flyttes til separat dokument.	1.3	19-12-16	30-06-17
FSIII Fælleskommunalt indsatskatalog (Sundhedslov)	Indeholder det fælleskommunale indsatskatalog for hjemmesygeplejen, som kommunerne skal implementere i forbindelse med implementeringen af FSIII.	1.1	10-08-16	Opdateres 30-06-17. Træder i kraft ved opdatering af HealthTerm Q3 2017
FSIII Mapning fra funktionsevnetilstande til servicelovsindsatser og omvendt	Mapning til de indsatser, der for hver enkelt tilstand vurderes oftest at være relevant.	1.21	17-01-17	Ingen forventede opdateringer

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
FSIII Mapning fra helbredstilstande til hjemmesygeplejeindsatser og omvendt	Mapning til de indsatser, der for hver enkelt tilstand vurderes oftest at være relevante.	1.21	17-01-17	Opdateres 30-06-17. Træder i kraft ved opdatering af HealthTerm Q3 2017
FSIII Oversigt over klassifikationer på klassifikations servicen	Samlet oversigt over de klassifikationer, der anvendes i FSIII	1.3	09-11-16	Opdateres 30-06-17. Træder i kraft ved opdatering af HealthTerm Q3 2017
FSIII Minimumsdatasæt	Angiver de FSIII-oplysninger, der som minimum skal dokumenteres ens på tværs af kommuner og it-løsninger.	1.51	21-10-16	Ingen forventede opdateringer
FSIII Udvekslingsdatasæt	Angiver de FSIII-oplysninger, som en kommune skal kunne udtrække og aflevere til en anden kommune, når en borger permanent eller midlertidigt flytter til en anden kommune. Udvikles til MedCom XML standard.	1.51	21-10-16	Dokumentet udgår, når MedCom standard er klar, Forventet Sept./2017
Andre redskaber på www.fs3.nu				
E-læringsvideoer	E-læringsmateriale/-videoer som består af i alt 16 moduler, der er grupperet i 4 temaer. Et modul er en e-læringsvideo, der har en varighed på i gennemsnit 7 minutter, mens temaer er en samling af moduler med fælles hovedtemaer, og som har en gennemsnitlig varighed på 30 minutter.			September 2017

Produkt/dokumenter	Beskrivelse	Version	Senest opdateret	Næste opdatering
	De 4 første moduler er såkaldte Awareness moduler, hvor målgruppen er ledelser eller andre, der skal have kendskab til FSIII. Suppleres med yderligere 2 moduler - se s. 4 i afsnittet om FSIII Produkter			
Introduktion til FSIII e-læringsmaterialer (dokument)	Uddybende introduktion til anvendelse af FSIII's e-læringsmateriale, samt guide til afvikling på mobile enheder og i lokalt LMS	1.1	13-03-17	September 2017
Spørgsmål og svar	Svar på de oftest stillede spørgsmål omkring Fælles Sprog III	Løbende opdatering		
FSIII Forum	Forum for projektledere og instruktører. På forummet kan projektledere og instruktører sparre omkring implementeringen af FSIII, formidling og uddannelse af medarbejdere i FSIII-metoden.	Løbende opdatering		
Nyhedsbreve	Der udsendes nyhedsbreve om FSIII ca. 2 gange om måneden. Nyhederne vil typisk være om ting, der er relevante for implementeringen af FSIII og om nye/opdaterede dokumenter på www.fs3.nu . Tilmelding kan ske på http://fs3.nu/kontakt .	Der udsendes nyhedsbreve ca. to gange om måneden		

Bilag II – Lokale Organisatoriske Beslutninger (LOB'ER)

	Lokale organisatoriske beslutninger	Skal kommunen forholde sig til	Kan kommunen forholde sig til	Relevant FSIII materiale
	Ledelsesinformation, økonomi og styring			
1	Hvad skal data anvendes til: kvalitetssikring, styring, andet?	x		
2	Er der behov for justering omkring økonomi ved adskillelse af SUL indsatser fra SEL indsatser?		x	
3	Er der økonomiske konsekvenser af nye indsatskataloger, evt. pakker og hvordan håndterer vi dem?	x		SEL og SUL indsatskataloger under FSIII klassifikationer på fs3.nu
4	Er der behov for justering af økonomi, hvis visitation på plejecentre indføres som noget nyt?		x	
	Arbejdsgange og rettigheder			
5	Arbejdsgangsbeskrivelser, hvem har opgaver og ansvar for hvad igennem alle delprocesserne, herunder hvordan anvender vi helhedsvurdering og generelle oplysninger	x		Eksempler på matrix arbejds gange i FSIII Forum på fs3.nu
6	Hvordan får kommunen indarbejdet visitation af borgere på plejecentre, hvis det ikke er praksis allerede			
7	Hvordan håndterer vi sammenhæng i dokumentationen til andre områder, som ikke er med i FSIII version 1.0, fx træning §140, sundhed og forebyggelse mv.			Se bl.a. præsentation fra 2. opstartsmøde bølge 1. (slide 10-15) den 28. nov. 2016 på MedComs hjemmeside med Fælles Sprog III møder
8	Hvordan sikrer vi opfølgningen på forventede tilstande sker på tværs af leverandør-myndighed		x	Metodehåndbog FSIII og FSIII Forum
9	Hvordan håndterer vi observationer uden tilstande?	x		Metodehåndbog FSIII
10	Hvordan håndterer vi forskellige funktioners vurdering af funktionsniveau? Fx når visitator vurderer inkl. hjælpemidler og træning/rehabilitering vurderer uden hjælpemidler.	x		FSIII Forum på fs3.nu
11	Vil vi anvende lægeligt stillede diagnoser og hvordan vedligeholder vi dem?	x		

Lokale organisatoriske beslutninger		Skal kommunen forholde sig til	Kan kommunen forholde sig til	Relevant FSIII materiale
Opsætning				
11	Hvordan anvender vi indsatskataloget på SEL efter FSIII standarden - er der behov for niveau 3 indsatser, ønsker vi at anvende pakker?	x		SEL indsatskatalog under FSIII klassifikationer på fs3.nu
12	Hvordan anvender vi indsatskataloget på SUL efter FSIII standarden - er der behov for niveau 3 indsatser		x	SUL indsatskatalog under FSIII klassifikationer på fs3.nu
13	Hvordan vil vi håndtere puljemidler som fx klippekortet		x	
Undervisning				FSIII Forum på fs3.nu
15	Hvem skal undervises og på hvilket niveau?	x		
16	Hvordan anvender vi FSIII e-læring, som stand alone eller som supplement til anden undervisning?	x		Introduktion til e-learning på fs3.nu og FSIII e-læring supplerende (findes på FSIII Forum)
17	Hvordan sikrer vi løbende opfølgning af anvendelse af metoden?	x		
Specifikke funktioner				
18	Hvis kommunen anvender VUM eller God Sagsbehandling, hvorledes mappes dokumentationen til FSIII funktionsevnetilstand (i samarbejde med leverandør)?		x	
19	Hvordan ønsker vi at anvende tidlig opsporing i FSIII?		x	Tidlig opsporing og Fælles Sprog III på fs3.nu under baggrundsmateriale